

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 857.

CHICAGO, ILL., 14. FEBRUARJA (February 14), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

SLIKE HIPOKRICIJE.

Ko je Woodrow Wilson živel, so ga njegovi politični nsprotniki v republikanski stranki napadali in blatili, dokler ga niso izpodrinili iz Bele hiše. Popljuvali so njegovo ligo narodov, rogali so se njegovim apelom in zasmehovali njegovo politiko. Ko je umrl, so nanegli vencev k njegovi krsti, zaposlili telegrafske postaje s sožalnimi brzovjarkami njegovi soprogi, napolnili liste s hvalospevi velikemu Wilsonu, zaprli šole na dan njegovega pogreba, prekinili delo za nekaj momentov v spomin vojnemu predsedniku Zedinjenih držav — in potem so šli vsak po svojih opravkih, kakor da Wilsona nikoli ni bilo. To je en del poglavja o hinavstvu.

Ameriški socialisti so poznali Wilsona kot načelnika demokratske stranke, kot človeka, ki je imel v svojem kabinetu Palmerje in Burlesone, poznali so ga kot diktatorja, ki je držal v ječi E. V. Debsa in druge ljudi, ki so povedali resnico o vojni. Radi tega so bili v letih vojne furije preganjani od demokratov in republikancev, verske sekte so jih obsojale, divjaški patriotje so jih vlačili iz stanovanj in mučili — in vendar niso storili drugega kakor povedali resnico, ki so jo morali po versailškemu miru priznati tudi drugi.

Ko je Wilson umrl, so zahtevali milwauški kapitalistični krogi od župana Hoana, da naj izreče Mrs. Wilsonovi v imenu mesta Milwaukee sožalje nad smrtjo njenega soproga. Hoan ni hotel biti hinavec in je odrekel zahtevi. Završalo je v taboru hipokricije in napadi na župana so deževali od vseh strani. Najhujši kričači pa so pričeli z agitacijo, naj se ga odpokliče iz urada. Razna mesta v Wisconsinu so protestirala, in ameriška "publika" se zgraža nad madežem, ki ga je vtisnil župan Hoan na Milwaukee.

Socialisti nimajo vzroka igrati hinavce niti ob Wilsonovi smrti. Socialist ne more biti hinavec, in hinavec ne socialist. Socialisti niso omadeževali Wilsonovega groba, niti niso pljunili na njegov spomin. Nešteti hipokritje, ki so ga ob njegovi smrti slavili kot največjega velikana v zgodovini, dokler je živel, se pa norčevali z nje-ga, gledajo skozi očala hinavščine in obsojajo

vsakega, ki se ne ravna natančno kot oni. Ampak to ne pomeni, da so pametni.

V Wilkesbarre, Pa., so delavci sklicali shod v spomin Nikolaju Leninu. "Patriotje" so ga sklenili preprečiti. Udrli so v dvorano oboroženi s puškami, zabranili govornikom govoriti, in prisilili udeležence salutirati ameriški zastavi. Idijotični amerikanizatorji so napravili svoji deželi s svojim terorističnim činom samo škodo. Ampak idijotje se tega ne zavedajo. In tisti, ki se zgražajo nad milwauškimi socialisti, nimajo niti besede protesta proti teroristom v Wilkesbarru. Socialisti ne branijo nikomur žalovati za Wilsonom in mu prirejati spominske shode. Ampak hinavstva ne marajo uganjati! In to se zdi nekaterim greh. Ne zdi pa se jim greh, ako nerazsodna drhal pridrvi v dvorano in provocira mirne zborovalce.

Ameriško časopisje je obsojalo nemško vlado, oziroma nemško poslaništvo v Washingtonu, ker ni hotelo razobesiti zastave na poludrogu v znak sožalja nad Wilsonovo smrtjo. Organizirala se je drhal, šla pred poslaništvo, in razobesila žalno zastavo. Washingtonska policija jo je odstranila, ker je njena naloga protektirati poslaništva tujih dežel, ki so po nepisani postavi tuj teritorij. Prišla je druga drhal in jo zopet razobesila, policija jo je znova odstranila, potem pa jo je poslaništvo šamo razobesilo. Hinavstvo na obeh straneh.

Pred okoli devetnajstimi meseci so se dogodili v Herrinu, Ill., za časa stavke premogarjev, veliki izgredi. Provocirani stavkarji so navalili na importirane stavkokaze in jih nekaj pobili. Hinavci, ki se branijo nastopiti proti drhalskim linčarjem, so zakričali, da je dogodek v Herrinu krvav madež za deželo, ki ga je treba oprati. Pa so pričeli. Zbrali so velike vsote, najeli advokate in obtožili stavkujoče rudarje. Nič ni izdalo — bili so oproščeni, ker so okolščine govorile preglasno v njihov prilog, in pa ker so bili stavkokazi, ki so našli smrt v Herrinu, pobrani po čikaških beznicah. Za take ljudi pa tudi porotniki nimajo usmiljenja. Trgovskim komoram to ni bilo po volji, pa so skušale z drugimi sred-

stvi oprati "madež". Okraju, kjer so se dogodili omenjeni izgrede, so dali ime "Bloody" Williamson County. Prebivalci so se razdelili v dva tabora, ki grozita drug drugemu; kadar postane situacija opasna, pošljejo državne oblasti tja vojaštvo. To se je zgodilo tudi ta teden. V stvar je posegel še Ku Klux Klan, kateremu načeluje neki Glenn Young, ki ima že nekaj človeških življenj na vesti. Kadar ne morejo drugega, udirajo v stanovanja premogarjev in brskajo, kje bi našli kaj alkoholne pijače. Izlili so jim vino, kateri so ga imeli, jih nekaj pretepli, poškodovali ali pa razbili polišstvo in kršilce prohibicije poslali v zapor. Napadani se upirajo in celo šerif se je postavil po robu prohibicionističnim agentom, ki so v službi Ku Klux Klana. Okraj je prišel v začetku tega tedna pod vojaško vlado. To se ni dogodilo v Rusiji ali Italiji.

Kongres je dovolil vsoto \$10,629,770, ki se jo bo porabilo za vsiljevanje prohibicije ljudem, ki je ne marajo. Tako ima nekaj oseb dobro plačane službe, drugi prilike za prejemanje podkupnin, ljudje bodo pa vseeno pili. Težko je najti kje na svetu toliko hinavščine kakor v tej svobodni deželi.

Aktivnosti socialistične stranke.

V državi Washington prireja agitacijske shode za socialistično stranko sod. Emil Herman. Dne 20. februarja bo govoril v Arlingtonu, 21. feb. v Lake Stevens, 22. feb. v Everettu, 23. feb. v Auburnu, 24. feb. v Rosslynu in 25. feb. v Outlooku.

Ohijski socialisti bodo imeli svojo državno konvencijo dne 1. in 2. marca v Clevelandu. Ohijske socialistične organizacije so marljivo na delu za nominiranje svojih kandidatov v razne državne urade.

Nekateri krogi so širili vesti, da je socialistična stranka v Californiji sklenila premeniti svojo ime, da tako zadosti želji progresivnega unijskega delavstva in farmarjev, ki bi se radi otesli starih strank. O tozadnevni konferenci smo poročali v Proletarcu z dne 31. januarja. Sodruginja Isabel King, tajnica socialistične stranke v Californiji, je podala v imenu eksekutive državne organizacije izjavo, da socialistična stranka v Californiji niti malo ne misli spremeniti svojega imena, pač pa je pripravljena sodelovati z drugimi delavskimi skupinami posebno v okrajih, kjer socialistična stranka nima močnih postojank.

Vesele vesti prihajajo iz Los Angelesa, kjer socialistična organizacija vidoma raste.

Socialisti v New Yorku bodo za prihodnje volitve podvzeli veliko agitacijsko in organizatorično kampanjo, ki jo bodo izrabili za pojačanje stranke v svoji državi.

Nemški socialisti v New Yorku bodo povečali obseg svojega glasila Sozialistische Rundschau, ki bo izhajalo dvakrat na mesec. Naročnina bo \$1 na leto. Naslov: 112 Fourth Ave., New York.

Tri tendence v W. P.

C. E. Ruthenberg, tajnik Workers' Party, je poslal časopisju svoje stranke v objavo članek, v katerem kritizira struje, ki ne soglašajo z njegovim.

Prvo skupino je označil z "imposibilisti", ker stoji na stališču, da se v kapitalistični družbi ne more doseči nikakih izboljšanj za delavski razred. Naloga W. P. bi morala biti po mnenju "imposibilistične" skupine vzgajati mase za revolucijo in ostati na strogo nekompromisnem stališču. K tej struji je v početku pripadal Ruthenberg sam. Sedaj jo kritizira. "Imposibilisti so se zadovoljevali hoditi na seje in govoriti o svojih teorijah", pravi Ruthenberg, "pri tem pa se branijo vsakega praktičnega dela." Imposibilisti so nasprotniki taktike "enotne fronte", kakor jo je zamislil Ruthenberg, ker smatrajo, da bi taka politika spremenila W. P. v navadno oportunistično skupino. Glavni vditelji te skupine so Lore, Wagenknecht in Lindgren. Izven stranke deluje v podobni smeri Salutsky, ki je bil prejšnje leto izključen iz Workers' Party in iz njene eksekutive. Ruthenberg naziva te "imposibiliste" za levo krilo svoje stranke.

Drugo skupino, ki nasprotuje Ruthenbergovi, vodi Foster, v kateri prevladujejo bivši člani I. W. W. in drugi radikalni unijski sindikalistični nazorov. Ta struja polaga največjo važnost na delovanje v unijah, ki jih hoče vzeti iz rok sedanjim konservativnim in progresivnim odborom, ali pa vsaj ruvariti v njih. Fosterjeva "Izobraževalna liga strokovnih unij," razni progresivni odbori, n. pr. med premogarji, so delo te struje. Foster ni nasproten ustanovitvi "tretje" stranke, ne radi ideje za ustanovitev take stranke, ampak je zanjo raditega, ker misli, da bi prinesla razkol v unije in s tem oslabilo sedanjo unijsko birokracijo. Tak položaj bi olajšal njegovi skupini priti na vodstva vsaj v nekaterih unijah. Ruthenberg pravi, da tvori ta struja nevarnost za Worker's Party v tem, ker jo hoče rabiti kot orodje za boje v unijah, namesto, da bi unije služile kot sredstvo za pojačanje stranke.

Tretjo strujo, ki je sedaj na krmilu W. P., vodi Ruthenberg, Manley, Pepper, Engdahl in kopa drugih voditeljev. Ta je za kompromise z vsemi elementi, ki bi se hoteli ločiti od republikanske in demokratske stranke ter stvoriti novo stranko. S pomočjo te struje se je 3. julija prošle leto ustanovila v Chicagi federativna farmarska-delavska stranka, ki pa kljub velikemu grmenju ni prinesla dežja. Voditelji prve skupine so dobili v svoji stranki mnogo zaslonbe ravno radi tega neuspeha. Zadnja konvencija W. P., ki se je vršila 31. decembra in 1. januarja, je bila zelo burna, in glede vprašanja "tretje" stranke se ni mogla zediniti. Predala ga je v rešitev kominterni v Moskvo. Na konvenciji so v pogledu tega vprašanja nastopali prva in druga skupina skupaj, kar je spravilo Ruthenbergovo frakcijo v položaj manjšine, kljub temu, da kontrolira mašinerijo stranke.

Voditelji prve skupine argumentirajo, da če se stranka prične družiti z neradikalnimi elementi, preneha biti revolucionarna stranka, zato je treba politiko Ruthenbergove struje iztrebiti. Druga vidi moč za stranko samo v unijah; ta tendenca izvira iz sindikalističnih naziranj. Tretja je prenehala verovati v skrajni radikalizem in hoče biti "praktična", kar pomeni — če hočemo kaj šteti, moramo iti med ljudi, take kot so, se z njimi sprizajntiti in delati z njimi. Postala je, kot pravijo "čisti", kompromisna struja.

S katero strujo bo potegnila Moskva, se ne ve. Vse struje imajo tam svoje agente, ki zagovarjajo pravilnost svojih stališč.

Workers' Party je imela na podlagi tajnikovega poročila koncem decembra 1923 okoli 15.000 članov. To pomeni, da je tekom enega leta izgubila nad pet tisoč članov. Velika večina njenega članstva spada v narodnostne federacije; v skoro vseh so notranji boji radi različnih tendenc v stranki in radi lokalnih afer, kot jih ima n. pr. hrvatska sekcija, pripadajoča k W. P.

Zob za zob . . .

Zi Žon, Kitajec, živeč v Nevadi, je ubil svojega rojaka. Sodišče ga je obsodilo na smrt. Thomas Russell, ameriški Mehikanec, je ubil svojo izvoljenko, Indijanka po rodu. Tudi ta zločin se je zgodil v Nevadi in sodišče je izreklo, da bo moral plačati greh s smrtjo.

V Nevadi so upeljali nov način smrtno kazni. V ječi so napravili jeklene celice z odprtini, skozi katere spuste vanje plin. Prvi, ki je pustil življenje v plinski celici, je bil omenjeni Kitajec. Mehikancu je governor spremenil kazen v dosmrtni zapor. Preje, predno so privedli v plinsko celico Kitajca, so jo preizkušali z mački . . .

Dva ječarja sta prinesla od groze onemoglega Zi Zonga v celico. Štirje drugi ječarji so odpovedali službo, ker niso hoteli sodelovati pri justičnemu umoru.

Plin, ki ga spuščajo v celico, dela šum, kakor da uhaja para iz ne dovolj pritrjene cevi. Vzelo je deset sekund, predno je prihajajoči plin dosegel jetnika. Časnikarji in ječarji, ki so skozi steklene linije opazovali umiranje jetnika, so izjavili, da je prišla smrt brez bolečin . . . Kitajčevo truplo se je zvijalo šest minut, potem je obstalo. S posebno sesalko so izčistili plin iz celice, zdravniki so preiskali truplo, konstatirali smrt, in potem so ga odnesli.

V huntsvillskih zaporih v Texasu imajo nov električni stol, ki je v mnogih ozirih izboljššan od električnih stolov, ki jih rabijo za jemanje življenj po drugih državah. Stol je lep, zelo udoben, da se jetniku olajša zadnje trenutke.

Štirje ljudje, črnci, so dne 8. februarja pustili življenje na novem stolu. Funkcioniral je zelo dobro, vendar pa potrebuje še nekaj izboljšanj . . .

Brutalni umori, zavratni umori, roparski umori, justični umori, krvavi pretepi, vežbanja celih armad za klanje, atentati, hujskanja na vojno, revolucije vseh vrst . . . In končno plinske celice.

Kdo je že pravil tisto povest o dobrih in pravičnih ljudeh?

Mojzes ali Darwin

spisal

Dr. A. DODEL,
vseučiliški profesor v Curihu.

(Nadaljevanje.)

Če je krščanstvo moralo priznati kopernikansko resnico — priznati za vse šole enako, — potem ne sme to krščanstvo priznati, da se uči v eni šoli resnica, druga se pa traktira z obče-spoznano zmoto,

kajti to je proti načelom modrijana iz Nazareta.

To je nepravilno! Zakaj v ljudski šoli kamenje mesto kruha?

V spoznanju tega razdora — zgoraj resnica, spodaj zmota — leži kažipot za plodoviti in potrebni nadaljni razvoj šole.

Prepričan sem, da ne bo noben resnični vzgojitelj tega zanikaval.

Sedanje razmere sem imenoval nenaravne in nevzdržljive. Dovolite mi torej, da kratko utemeljim svojo obtožbo:

Nauka o pokoljenju ne priznavajo odkrito samo akademični učitelji vseh visokih šol, temveč ga razširjajo med ljudstvom kot resnico tudi vsi večji poučni časniki in skoraj vsi uplivnejši dnevnikarji.

Vsak omikani človek, ki se od časa do časa seznanja z deli in odkritji prirodoslovcev, vsak omikani človek našega časa, ki si je ohranil zmožnost samostojnega mišljenja proti odve-nilemu verstvu, je postal po dnevnikih in poljudnih znanstvenih spisih pristaš razvojnega nauka. Trpi pa vendar, da se morajo njegovi otroci učiti v šoli nasprotje od tega, kar je on sam spoznal za resnico, da se torej uče očitne neresnice.

Tako je torej! — Odrasli hranijo svoj duh s kruhom resnice in so zadovoljni, da požirajo njihovi otroci mesto kruha — ilovico in grude zemlje in prsti. (Adam.)

To je očitna goljufija in greh proti vsemu človeštvu!

Nenravno je, s svojo vednostjo proglašati obče-spoznano zmoto za resnico.

Tega ne povem tu le staršem, ampak povem v obraz tudi vsem učiteljem, ki se ponižujejo s tem, da proti lastnemu globokemu prepričanju proglašajo v šoli zmoto za resnico. To povem šolskim oblastim brez pridržka in brez obotavljanja v obraz: greh na sveti nalogi šole je, če so prisiljeni učitelji in učenci pobijati dragocen čas z učenjem notoričnih zmot.

Vsaka krivda se maščuje na zemlji!

Slabe posledice seveda ne izostanejo. Vidi-mo jih že pred seboj, ker so že davno tu.

Ko otrok zapusti šolo, vstopi v življenje, ta očiščujoči boj za obstanek, in zori polagoma v

svojih nazorih. Vsled-večnega naravnega zakona zmaga resnica vedno nad lažjo, ker je resnica mogočnejša od zmote in ima večno življenje, medtem ko je laž kratkoživa in nima večnega obstanka: zato mora doraščajoči državljani kmalu po vstopu v življenje spoznati, da so ga v ljudski šoli z namenom, z odkritim namenom goljufali in učili neresnico.

Posledice so več ali manj težki duševni boji. Čim globlje so se v mladostni duši vkoreninile zmote, čimbolj so se zajedle v meso in kri, tem usodepolnejše bodo izpadli ti duševni boji. Govorim iz izkušnje in rotim vse pravičnike vseh narodov, da naj ne izpregledajo ravnodušno takšnih eventualitet in dogodkov.

Dvomi dobe nadvlado. Dvom na sebi je pač nekaj dobrega, ker je studenec, iz kojega teče resnica. S tem pa nikakor ni rečeno, da je dobro z našo vednostjo učiti zmote v mnenju, da se bo dvom že sam pojavil in spravil to na dan, kar je prav, kar je dobro in resnično. Iz spoznanja, da podaja ljudska šola v eni panogi svojega pouka kamenje mesto kruha, iz tega fatalnega, usodepolnega spoznanja vzklije nezaupanje proti vrednosti šole sploh in to nezaupanje se razširi do praga oltarja in do stola sodnika in zakonodajalca.

Najbližje in najnaravnejše je, da morajo potem vsi nerabljeni verski stavki čez krov; večinoma se izgubi pri tem tudi na verske dogme nameravana morala in etika; izkušnja uči namreč, da ljudje navadno izlijejo obenem s prevročo kopeljo tudi otroka; vsa vera v resnico sploh se omaja, in zaupanja v državo, cerkev in šolo ni več.

Kdo nas bo rešil iz teh razmer?

In ko je že vse zavoženo, ne vzdihujejo le cerkveni pridigarji nad praznimi božjimi hišami; vsi pravi prijatelji človeštva tožijo nad raztrganostjo človeškega značaja, nad pomanjkanjem resnicoljubnosti, nad pomanjkanjem odkritih karakterjev, nad pomanjkanjem čednosti in pravosti.

Tako daleč smo prišli v tem žalostnem prehodnem času med topim verstvom srednjega veka in prirodoslovsko prosveto. V sredini boja med vero in znanostjo stojimo, v boju med tradicionalno zmoto in naporno poiskano resnico, in pojavi naših časov podajajo v svoji celoti sliko kaotične zamotanosti; pri pogledu nanjo se napolni duša boječega s strahom, a prijatelja resnice prešine obenem mnogo obetajoče veselje in velika žalost.

Zmešnjava je tu — novo se bojuje s starim. V grozovitem viharju stojimo, v vrtincih buče vetrovi. Na obzorju so se zbrali oblaki in se kopicijo nad našimi glavami. Bliski treskajo in toča pada, ki izpreminja krasne poljane v puštinje. A za vsako nevihto se očisti zrak: zato ne smemo obupati.

(*Dalje prihodnjič.*)

ANGELO ČERKVENIK:

MARIŠKA.

(*Nadaljevanje.*)

II.

Mariška si je bila lepo uredila svojo kuhinjo, kajti sobe so zasedli Prusi. Imela je mnogo hrane, mnogo obleke, perila, raznih drugih dragocenosti. Noč za nočjo je minila, njena misel pa ni minila, vedno večja in silnejša je postajala, zavzemala je vedno večji prostor v njenih možganih, grabila jo je nasilno, neumorno, nepretrgoma: "In kaj boš delala potem, ko ne bo več ne kruha, ko ne bo več sladkorja? — Poglej, tvoje zaloge so izčrpane, tvoja kava ne bo zadostovala niti za mesec dni." Upanje se je porodilo v njenih možganih. Majorju in poročniku bo čistila sobo, prala jima perilo, mogoče kuhala — dala ji bosta, kar bo jima ostalo.

Včasih je stala pred hišo. Mimo so hodili vojaki in se pogovarjali v nepoznanem jeziku.

"Gospod Bog, kakšne čudovite nožke! In te psi! Gospod Bog, Gospod Bog, uh — to bi bilo nekaj!"

Zasmejali so se. Njihov smeh pa je bil surov in ostuden kakor plašč, ki pokriva gnoj in smrad. To se je ponavljalo. Zgodilo se je nekoč, da je prišel predrznež — bil je narednik — in ji dvignil krilo, da je postala rdeča in zaplakala.

Okrog so stali vojaki — Huni in so se rezali, tiščeč vanjo.

"Bože, Bože, Daša, Dašica," je prestrašeno zaklicala.

Iz hiše je stopil major Spielmann, tih možiček, ni bil pravi Prus. Iz Porenja je bil doma.

"Kaj je tukaj?" je vprašal vojake.

"Mhm, to-le vlačugo tukaj smo malo prijeli, pa je zagnala tak krik, kakor da je nedolžnost sama."

"Odkod pa veste vi to, vi Pivke, da je vlačuga?" ga je ostro vprašal major.

"Odkod, gospod major? Saj je ona edina ostala tukaj, dočim so vsi drugi odšli."

"Glejte," je rekel major osorno, "glejte, da se kaj takega več ne ponovi! Varovati inoramo svoj sloves. Kako bodo govorili o nas sovražniki, kakšna bo njihova sodba? Da smo barbari, bodo rekli."

Suh možiček je stopil iz tolpe, mrmrajoč med zobmi: "Kakor da bi bilo to glavno, kaj porečejo sovražniki, kakšna bo njihova sodba! O idioti, vsi skupaj!"

Redkokdaj se je upala na cesto. Le skozi okno je gledala na cesto, v vasico in na vzhod. Vedno nove trume vojakov so prihajale mimo. Zdelo se ji je, da prihajajo od nekje, iz neke

ogromne tvornice, kajti vsi so si bili podobni kakor novčič novčiču. Ni jih razlikovala.

“Koliko je teh ljudi” — tako je premišljevala — “koliko jih je šlo že tod mimo! Ali jih je še kaj? Kam gredo, kam? Ali vedo, kje je njihov cilj?”

Včasih jih je gledala v motnometlenih, umazanomokrih, bolestonmrzlih dneh, včasih, ko ni bilo nikjer več solnca, ko se ji je zdelo, da ga je satan pokopal v blato in kri te etape, tisto solnce, ki je bilo nekdanj tako silno, ljubezni polno, svetlo, toplo. Etapa brez solnca! Ali je kaj žalostnejšega še na tej obli nego pogled na to etapo, ali je kaj bridkejšega? Človeka boli vse: oči ga skelijo, noge se tresejo, zdajci, zdajci se ti zruši telo — samo prav lahke veter in tudi tebe vzameta blato in kri... Nikjer ne vidiš človeka. Samo sključene postave, v tla vsesavajoče se oči, skoraj v sredino zemeljske mase hrepeneči možgani, da odkrijejo vso to strahotno blaznost materē zemlje, da izpijejo dušo tej materi, da jo usmrtijo, da pokončajo sleherno nit tega življenja, da poderejo to blaznico in sami sebe pokopljejo pod razvalinami... O, te oči, v blatno zemljo se vsesavajoče, to umazanomotno nebo proklinjajoče, te oči, svoje prijatelje, svojo deco, žene svoje, in stariše in sinove in hčerke v zemlji iskajoče, te oči, to črno zemljo poljublajoče, te oči proseče, da jih mati — zemlja spoji, zedini z vsemi, ki jih ljubijo, in z vsemi, ki so od njih ljubljeni, da jih spoji in zedini z vsemi, kakor električna žica... te oči, trepetajoče, poslušajoče glasove daljnega severa, daljnega juga, širnega vzhoda, širnega zahoda vse te svetovne klavnice, vse te oči! Etapa, ti najširnejši, najglobokejši, najčistejši pojem blaznice — kdo je, ki te je videl, a da te ni občutil, kdo občutil, a da se ga ni vsaj narahlo, božajoče, s samim mezcincem dotaknila blaznost?!

Ti tisoči ranjenih, tisoči slepih, brezumnih, gubečih se po labirintih, najstrašnejših, kar jih pozna zgodovina! Ti tisoči in tisoči pogrebcev, ki so nemi, napol poblazneli, z oledenelimi očmi in mrtvimi srci stopali vsako jutro — jutro za jutrom — po tem širokem grobišču! Kje je kot, kjer še ni groba?

Te dolge procesije pogrebcev s krampi, motikami, lopatami, in procesije, ki so jih stečavale, procesije s čeladami, ročnimi granatni okrog pasu, s puškami na ramah, s polnimi nahrbtniki municije, s težkim bremenom na srcih, procesije, proklinjajoče uro in dan rojstva, proklinjajoče Boga, življenje, roditelje — a ljubeci to življenje, kakor še nikdar do tega trenutka!

Etapa, zemlja stokrat prokleta, zemlja, kjer je sam satan postavil svoj generalni štab, od koder usmerja svoje armade, kakor se mu poljubi, kjer se smeje, reži, sikajoč strup in guoj iz svojega srca v to grobišče brezdušnih teles!

III.

Gledala je Mariška noč in dan in plakala je, kajti lepša je bila pustinja, široka stepa — in kako lepša! Če bi bila tudi ona tam umrla, če bi bila tudi njo pokrila bela pustinja kakor starega kozaka in njeno Marico!

“O domovina, domovina! Zakaj, o Bog gospod, si se umaknil satanu-gospodu? Ali naj bo tudi moj grob grob prokletstva?”

“Tudi,” je odgovoril glas, ki ni vedela odkod prihaja, ki pa je bil prav razločen.

Zaloge so se krčile. Malo je bilo že moke, malo suhega mesa, skoraj nič več krompirja. In do drugega krompirja je še tako daleč! Vsak dan je tehtala to revno zalogo, štela je, računala.

Pa se je nasmehnila:

“Ah, kaj bi se toliko bala! Samo malo, prav majhen, droben košček kruha bom vsak dan zavžila — samo pokusila ga bom in dovolj bo! Saj smo že mnogo pretrpeli, kolikokrat nisem po tri dni nič pokusila!” Zgrozila se je in začudila obnem, kajti silna je bila moč človeka, a v svoji sili strašna in strah vzbujajoča. Tudi ona je korakala na tisoče milj, tri dni ni okusila kruha, pa je šla vendar le naprej kakor sto in sto tisoč vojakov na vseh frontah. Kaj je tista sila — in kakšna je? Silna, silnejša nego smrt. Njeni kremplji vlečejo, vlečejo, vlečejo v nedogledne daljave, mesarijo to truplo, vlečejo in mesarijo — pa je še vedno živo, še vedno gre, giblje se, ubija, tudi sovraži. Strašne sile! Človek, spoj boga-satana!

“A Daša, ta Daša je nenasitna, ne pozna mej! Je in raste. Velika je že. Govori že pametno, tudi nemško že govori in vojaki jo imajo radi! Bo že kako!”

Major jo je gledal neprijazno, včasih skoraj sovražno. Tudi mlad poročnik ji ni bil prijatelj, in nič manjši sovražnik ji ni bil narednik. Sploh vsi vojaki so jo sovražili.

(Dalje prihodnjik.)

Gandhi izpuščen iz zapora.

Angleška vlada je izpustila na svobodo Mahatmo Gandhija, ki je bil obsojen dne 18. marca 1922 na šestletno ječo radi veleizdaje. Gandhi je voditelj gibanja za osvoboditev Indije izpod britanske nadvlade. On ne propagira nasilnih metod, ampak bojkot proti Angležem. Angleške izdelke se bo izpodrinilo iz Indije, ako jih Indijci ne bodo hoteli kupovati. Moč angleških oblasti v Indiji bo omajana, ako Indijci ne bodo hoteli kooperirati z njimi. S temi načini je Gandhi ustvaril v Indiji močno gibanje, katerega so pričele angleške oblasti takoj, ko se je pojavilo zatirati in poslale nekaj voditeljev, med njimi Gandhija, v ječo. Ko je prišla na krmilo Anglije nova vlada, je imenovala za državnega tajnika Indije Sydney Oliverja, ki je pričel izvajati politiko sprave in sodelovanja. Eden prvih njegovih činov je bila osvoboditev indijskih političnih jetnikov.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Predavanje sodruga Pippana.

CHICAGO, ILL. — V petek 8. februarja je predaval na seji kluba št. 1 sodrug John Pippan o italijanskemu fašizmu in njegovih vplivih na delavsko gibanje v Italiji. Sodrug Pippan je tajnik italijanske socialistične federacije in urednik njenega glasila "La Parole del Popolo". V Ameriko je prišel pred par meseci. Preje je bil tajnik Unije italijanskih rudarjev s sedežem v Turinu.

Udeležencem ga je predstavil sodrug Pogorelec, tajnik kluba št. 1. Predno je Pippan pričel s svojim govorom, je prosil navzoče, naj mu oprostite, ako ne bo govoril gladko slovensko. Kljub temu, da ni vajen našega jezika, je govoril v poljudnem tonu, tako da smo ga vsi lahko razumeli.

Opisoval je grozote, ki so jih uganjali fašisti, naslikal nam je položaj del. gibanja v Italiji pred nastopom fašistične diktature in sedaj, opisal nam je vzroke, ki so omogočili Mussoliniju na krmilo, gospodarski položaj Italije in njeno politično življenje v sedanjih razmerah. Dejal je, da ima Mussolini vedno večje težave držati svoje črnosrajčnike na uzdi. Pripovedoval je, da vladajo o fašistični revoluciji v Italiji v inozemstvu večinoma napačni nazori. To kar se je dogodilo v Italiji, sploh ni bila revolucija v pravem pomenu besede. Z Mussolinijem je bila skoro vsa armada, to se pravi častniki, večina male buržvazije, visokošolska mladina, itd., med fašisti pa so bili ljudje nizkotnih karakterjev — tatovi, ubijalci, moralne propalce in podobni karakterji. Ti so bili najhujši teroristi. Delavske zbornice, domove, tiskarne itd., so porušili, pomorili so veliko vodilnih agitatorjev, druge so preganjali na najbrutalenjše načine. Sod. Pippan je bil sam žrtev fašističnega divjanja in bil je vržen v ječo, v kateri so ga imeli okoli leto dni. Slikal je navzočim, kako težko je bilo v času najhujšega fašističnega terorja agitirati za delavsko stvar. Sodrugi so zborovali v tajnih prostorih in na sestanke so prihajali po najskritejših potih. Mnogi so se zbalji in odpadli, mnogi so postali izdajalci, masa je večinoma brezhrizna. V kolikor ni delavskega gibanja oslabil fašizem, so ga oslabil notranji boji. Italijanski proletariat ima pred seboj težke boje, pri katerih bo potreboval pomoč vsega zavednega mednarodnega delavstva, ne pomoč v lirah, ampak moralno pomoč. Predavatelju so bila stavljena razna vprašanja glede položaja idrijskih rudarjev in njihovih zadrug, o sedanjem zadržanju vodilnih slovenskih komunističnih in socialističnih oseb v Julijski Benečiji, o sedanjem stanju političnih strank v Italiji, o moči italijanskega socialističnega in komunističnega časopisja, o delavskem strokovnem gibanju v Italiji, nadalje vprašanja, v koliko je slovensko šolstvo dovoljeno pod Mussolinijevo vlado in kako nastopa napram slovenskemu časopisju, neglede h kateri struji pripada. Na vsa vprašanja je dal zadovoljive odgovore. Glede zadnjih dveh vprašanj je dejal, da je Mussolinijeva vlada slovensko šolstvo zatrla in da se je lotila poitaljančevanja v največji meri. V bivših slovenskih šolah se poučuje v slovenščini k večjemu

uro ali dve na dan, ostali pouk se vrši v italijanščini. Izmed slovenskih časopisov izhaja samo še narodnjaška "Edinost" v Trstu, ki pa ni več tista kot je bila leta nazaj. Vsi protesti proti takemu nasilnemu postopanju niso ničesar izdali, ker je zavedno delavstvo in manjšinske narodnosti brez moči. Sodrug Pippan je govoril približno poldrugo uro. Predsednik se mu je zahvalil za predavanje in izrekel željo, da bi še prišel v našo sredo. — Ker je bila ta seja premalo oglašana, se je udeležilo samo 26 sodrugov in sodruginj.

Po predavanju se je razvila diskuzija o resoluciji, sprejeti na IV. rednem zboru JSZ., tikajoča se akcije za gradnjo lastnih uradnih prostorov za JSZ. in Proletarca. Omenjena resolucija je bila priobčena v Proletarcu z dne 24. januarja in dana v razpravo članstvu. Ta diskuzija se bo nadaljevala na prihodnji seji dne 15. februarja. — *Poročevalec.*

Iz okolice Finleyville, Pa.

Pričel bom na kratko z opisom delavskih razmer. Po novem letu delamo vsak dan, zaslužimo pa komaj toliko, da se bomo preživimo; kakor pravijo Amerikanci, napravimo komaj za fiziološko. Ako hočem biti natančen, moram povedati, da zaslužimo sicer več, ampak kompanije nam ne dajo vsega. Večino našega zaslужka si pridržijo za svoj profit. Nespametno je od nas, da jim to dovoljujemo, ampak tak je sistem, in večina ljudi je z njim zadovoljna, vsaj izgleda tako. Če pa ni, mora biti pa kak drug vzrok, najbrž nevednost; najbolj verjetno je, da bi si delavci radi pomagali v boljše razmere, samo ako bi si znali. Ako je zadnja domneva pravilna, imamo le en izhod: da se učimo in organiziramo naše sile.

Na Finleyville imamo socialistični klub št. 240, JSZ. Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da se bodo klubove seje v bodoče vršile vsako drugo nedeljo v mesecu ob 11. dopoldne pri sod. Louis Lajovcu v Hackettu.

Sodrugi, prihajajte redno in polnoštevilno na seje. Privedite s seboj svoje znance, da pristopijo v klub. Govorimo o delavski stranki in pripovedujemo drug drugemu, kako bi bila potrebna. Delavsko stranko že imamo. Ni treba drugega, kakor da se pridružite socialistični stranki, pa postanete član prave delavske stranke. Socialistična stranka obstoji dolgo vrsto let. Vojevala je že neštete boje in jih bo v bodoče, vse za interese delavskega ljudstva.

Proletariat postaja sila, klub reakciji, ki se je utrdila v gotovih deželah. Rusija ima delavsko vlado. V Angliji je prišla na krmilo delavska stranka. Drugod imamo jake socialistične in druge delavske stranke, ki bodo prej ali slej postale vladajoče stranke. Pred nekaj desetletji jih je bilo malo, ki bi verjeli, da bo delavstvo vladalo v najmočnejših deželah na svetu. Tudi danes jih je malo, ki verjamejo, da pride čas, ko bo na svetu le ena država — socialistična družba narodov. Kar se je zdelo ljudem včeraj nemogoče, je danes mogoče, v teku časa pa se spremeni v resnico.

Na delo rojaki delavci! Kaj bi s pritoževanji in tožbami nad drugimi! Zapopasti moramo, da je moč v nas in da moramo organizirati in učiti sebe najprej!

Res je, agitacija med nevednimi delavci je težka stvar. Vsakdo, ki kaj agitira, je to skusil. Tudi jaz sem se podal pred kratkim na agitacijo za razširjenje Proletarca in pridobivanje novih članov kluba. Naletel sem takoj v početku na pravega.

"Prijatelj, ali pripadaš kaki delavski organizaciji?" sem ga vprašal.

"Da, k eni, o kateri pravijo, da je najboljša na svetu. Ravno danes sem plačal svoje prispevke."

"Kakšna organizacija je to?" sem ga vprašal.

"Tega ne vem, vem pa, da je dobra, ker so nam jo priporočili naš gospod župnik."

"Hm, tako? Bo pač kakšna katoliška stvar," sem dejal nekako sam zase.

"Kaj pa misliš — da živim jaz po živirsko!"

"Ne, ne mislim tako . . . Morda ti je že znano, da smo ustanovili socialistični klub, pa agitiramo, da bi se vpisali vanj vsi delavci. Kar je naš članov, agitiramo, da vas pridobimo. Ob enem agitiramo za Proletarca."

"K socialistom ne grem. Jaz hočem biti kristjan. Kaj bi pri vas, ko ste zavrženi. Socialisti ne morejo biti dosti prida, ker jih niti na 'žegnan britof' ne pokopavajo."

Nisem mu več odgovarjal. Šel sem svojo pot po agitacijskih opravkih, on svojo domov z desko na čelu.

FRANK PERNISHEK, tajnik kluba št. 240.

Aktivnosti čikaških socialistov.

CHICAGO, ILL. — Zadnjo nedeljo je govoril v Machinist Hall, 113 So. Ashland Blvd., pod avspicijo soc. organizacije okraja Cook Ralph Chaplin, znani poet in agitator za I. W. W. Po vsakem predavanju se vrši diskuzija (Open Forum). Chaplin je govoril o političnih jetnikih, ki so člani I. W. W.

V nedeljo 17. februarja se vrši v Division Hall, 2441 W. Division St. ob 3. popoldne shod in diskuzija, po shodu pa plesna zabava. Govorili bodo William A. Cunnea, Irving St. John Tucker, W. R. Snow in drugi.

V nedeljo 24. februarja ob 2:30 popoldne bo govoril v Machinist Hall Thomas M. Duncan iz Milwaukee, Wis. o delovanju kluba socialističnih poslancev y wisconsinski legislaturi. Po predavanju bo diskuzija. Sodrug Duncan je v socialističnem gibanju že dolgo let. Sedaj je tajnik milwauškega župana sodru ga Hoana in član wisconsinske legislature.

V soboto 16. februarja priredi tiskovna družba, ki izdaja židovski soc. dnevnik "Forward", v Kolizeju na So. Wabash Ave. veliko maškarado, katere preostanek je namenjen v prid Forwarda. V Kolizeju je prostora za nad deset tisoč ljudi in kakor vselej na Forwardovih prireditvah, tako bo ogromna dvorana napolnjena tudi v soboto 16. februarja.

V soboto 23. februarja se bo vršila v uradu čikaške socialistične organizacije velika konferenca, na katero so povabljeni zastopniki vseh socialističnih organizacij v Chicagi in okolici in zastopniki naprednih unij in delavskih kulturnih organizacij. Zadnji ponedeljek zvečer se je vršila v istem uradu seja zastopnikov socialistične stranke okraja Cook, ki je razpravljala o agitaciji, volilni kampanji in drugih važnih problemih, tikajoči se našega gibanja.

Peticije za nominiranje socialističnih kandidatov se dobe v uradu okrajne organizacije v Chicagi in

pri tajnikih klubov. Vsaka štiri leta moramo dobiti za svoje kandidate toliko podpisov, kolikor zahteva zakon, da dobimo pravico do svoje rubrike na glasovnici. Dolžnost vseh sodrugov je, da pomagajo nabirati podpise. Ako še nimate potičijskih pol, se obrnite do tajnika svojega kluba, da vam jih preskrbi.

Socialistična organizacija okraja Cook sodeluje pri pomožni akciji za pomoč nemškemu delavstvu, ki se nahaja radi gospodarske krize v veliki bedi.

Bertrand Russell, znani angleški pisatelj in aktiven borec v angleškem delavskem gibanju, bo govoril pod avspicijo naše okrajne organizacije dne 27. aprila ali 4. maja. Podrobnosti bodo sporočene pozneje.

Publicističt odsek kluba št. 1.

Glas iz Cliff Mine, Pa.

CLIFF MINE, PA. — Sodrugom in somišljenikom je menda že večinoma znano, da se je tu pred kratkim ustanovil socialistični klub št. 242, JSZ. Prvo sejo smo imeli v nedeljo 3. februarja, kateri je predsedoval sodrug Thomas Sheffler. Za organizatorja je bil izvoljen sod. Joseph Sheffler. Tajništvo je začasno sprejel sod. Anton Kovačič.

Na seji je nas posetil sodrug John Ban iz Pittsburgha. Ob tej priliki je podaril v klubovo blagajno \$2, za kar mu članstvo izreka zahvalo.

V tej okolici je precej rojakov, ki se prištevajo k naprednjakom. Ker je namen socialističnih klubov delati za napredek, upamo, da se nam bodo pridružili in delali v naših vrstah.

Moč nasprotnika delavskega razreda je velika, ker je organizirana. Delavstvo je jačje po številu in človeški družbi potrebnejše, kakor razred, ki ga izkorišča. Toda če nočemo tja bo izkoriščanje trajno, je potrebno, da posnemamo naše nasprotnike v organiziranju svojih moči. V organizaciji je moč!

Kakor je potrebna organizacija, tako je potrebno, da je članstvo organizacij razumno in vzgojeno za smotreno delo. Delavski razred ne sme zametavati znanja. Le z naraščanjem omike in prave delavske vzgoje bomo šli naprej kot razred, ki si osvaja postojanko za postojanko.

Še nekaj o sejah.

Sodrug, potrebno je, da vsi brez izjeme prihajate na klubove seje, ki se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v prostorih društva SNPJ. v Cliff Mine. — Član kluba št. 242.

Predavanja in seje kluba št. 1 v Chicagi.

Socialistični klub št. 1 priredi v dvorani SNPJ. sledeča predavanja in diskuzije:

V petek 15. februarja redna seja in diskuzija.

V petek 22. februarja predavanje: "Priče evolucije". Predava Ivan Molek.

V četrtek dne 6. marca predavanje: "Razvoj parlamentarizma v Angliji". Predava Anton Slabe.

V petek dne 14. marca diskuzija.

V petek 21. marca seja in diskuzija.

V petek dne 28. marca predavanje: "Iz astronomije." Predava Jože Zavertnik.

V nedeljo 6. aprila ob 3. popoldne bo vprizorjena drama "Golgota" v dvorani ČSPS. Vstopnice se dobe pri tajniku v uradu Proletarca in pri posameznih sodrugih in sodruginjah.

Vstopnina na predavanja prosta.

O zmotljivosti, nezmotljivosti in drugo.

GLENCOE, O. — Na zadnji seji kluba št. 2, JSZ., smo sklenili, da priredimo v soboto dne 1. marca pri sod. Jakobu Mochanu domačo zabavo. Radi raznih za- držkov se ta zabava ne bo mogla vršiti na omenjeni dan.

Iz klubove blagajne smo prispevali \$5 za House of Debs, ki ga bodo gradili ameriški socialisti v Indiana- polisu.

Tukajšnjim naročnikom Proletarca, katerim je naročnina potekla, sporočam, da je lahko obnove pri meni. S tem, da obnovite naročnino zastopniku, si prihranite stroške in delo, ki bi ga imeli s pošiljan- jem. Omenim naj, da jaz pri tem ničesar ne zaslu- žim. Stroške pošiljanja trpim sam in od naročnin ne jemljam nobene provizije. To pojasnujem radi tega, da ne bi kdo mislil, da agitiram za Proletarca radi osebnih koristi. Kar želim je, da se Proletarca, ki je prvi in edini jugoslovanski socialistični list v Zedinjen- nih državah, čim bolj razširi.

Članom kluba št. 2 priporočam, naj redno prihajajo k sejam. Naselbina je majhna, članov je malo, in če ne bodo še ti prihajali k sejam, bo klubu onemogo- čeno vršiti delo, ki spada v njegovo področje. Če no- čete, da naprednost v tej naselbini zaspí, morate ostati aktiven član naše socialistične organizacije.

Končno priporočam zavednim slovenskim delav- cem, naj se lote z največjo energijo agitacije za raz- širjenje Proletarca. Vsi veste, kako potreben je nam ta list. Znano vam je, da bi ne bilo med nami ni- kakoršnega socialističnega gibanja, ako ne bi imeli svojega glasila. Ker se zavedamo, da nam je Proleta- rec potreben, se moramo zavedati tudi važnosti agi- tacije za širjenje našega tiska.

Ničesar bolj ne želim, kakor da bi bili vsi naši delavci naročeni na Proletarca in ga pazljivo čitali. Iz njega bi se veliko naučili. Ko čitatelj tak list kot je Proletarec enkrat spozna, ga čita z največjem vese- ljem in komaj čaka naslednje številke. Marsikakemu delavcu je pokazal Proletarec pot iz teme, marsikdo si je potom njega izpopolnil svoje znanje. Tak list je za delavsko vzgojo več vreden, kakor vsi frazolojni listi skupaj.

Kaj se vam zdi danes o napadih na socialistično stranko? Nad pet let lete nanjo pšice od desne in leve, naša stranka pa stoji pokoncu neomajana in čista ka- kor je bila. Njenega programa ni bilo treba spremi- njati, taktike ji ni bilo treba menjati, njeno članstvo ni izgubljalo energij pri premišljevanju, pod kakšni- mi imeni naj deluje letos, pod kakšnim drugo leto itd. V dolgih letih bojov ima za seboj bogate izkušnje, ki jo vodijo na njeni poti naprej. Nekdanji levičarji so danes pristaši in zagovorniki kompromisnih, oportu- nističnih taktik in pri tem izgublajo še to kar so imeli pred petimi leti.

Delavci, poglobite se nekoliko v zgodovino delav- skega gibanja, pa boste izpredvideli, kako brezplodno je bilo butanje ob zid, ki so ga propagirali nekateri neizkušeni vročekrvneži. Kaj so dosegli drugega ka- kor oslabili delavsko gibanje in igrali v roke reak- ciji?

Socialisti ne trdimo, da smo nezmotljivi. Sociali- sti vemo, da ima vsak človek gotove napake in vemo, da nezmotljivih ljudi ni. Ker se motijo ljudje, se moti- jo tudi stranke. Ampak v naših načelih in v progra- mu se ne motimo, ker socialisti poznajo ekonomski razvoj. Delavsko gibanje se ni pojavilo šele pred štiri-

mi ali petimi leti, kakor mislijo tisti, ki so do pred par leti verno služili nazadnjaštvu, danes se pa pri- števalo k nezmotljivim papežem. Delavsko gibanje obstoji odkar imamo delavski razred v današnjem po- menu besede. Delavsko gibanje ni bilo zmerom ena- ko in ne bo. Spreminja se po razmerah in gre na- prepj v vsaki deželi po svojih potih, kakor določajo okolščine. V teh bojih so izkušnje naša najboljša šo- la. In dosedanje izkušnje potrjujejo pravilnost stali- šča naše stranke.

Oklenimo se te stranke in delajmo v nji za osvo- boditev delavskega razreda izpod kapitalizma in za socializem. — NACE ŽLEMBERGER.

Naročnikom "Proletarca".

Ako ste dobili opomin, da vam je naročnina pote- kla, in ako želite, da se vam list redno pošilja, vas prosimo, da jo obnovite brez odlašanja.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v mesecu januarju ko sledi:

Tek šte- v. društva	Kraj	
112—95,	SNPJ, Oglesby, Ill.	\$ 2.00
180—121,	SNPJ, Detroit, Mich.	4.50
113—449,	SNPJ, Cicero, Ill.	1.50
55—17,	SSPZ, Aurora, Minn.	1.00
14—209,	SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
12—74,	SNPJ, Virden, Ill.	1.00
268,	SNPJ, Ely, Minn.	2.00
4—267,	SNPJ, Sublet, Wyo.	2.00
38—120,	SNPJ, Gallup, New Mex.	2.20
9—275,	SNPJ, Maynard, O.	1.00
117—233,	SNPJ, Kokomo, Ind.	6.00
118—485,	SNPJ, Port Washington, Wis.	1.00
119—248,	SNPJ, Spangler, Pa.	1.00
120—386,	SNPJ, Library, Pa.	9.00
32—80,	SSPZ, Herminie, Pa.	12.00
73—245,	SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
24—88,	SNPJ, Moon Run, Pa.	12.00
121—106,	SNPJ, Imperial, Pa.	2.00
122—123,	SSPZ, Detroit, Mich.	1.00
123—200,	SNPJ, Herminie, Pa.	1.00
5—131,	SNPJ, Chicago, Ill.	1.00
41—206,	SNPJ, Gross, Kans.	3.00
29—115,	SSPZ, Helper, Utah	1.00
47—328,	SNPJ, Madrid, Ia.	1.00
63—16,	SNPJ, Milwaukee, Wis.	6.00
66—259,	SNPJ, Washington, Pa.	3.00
36—156,	SNPJ, Muddy, Ill.	1.00
115—281,	SNPJ, Mulberry, Kansas	1.00
124—105,	SNPJ, Cherokee, Kansas	1.00
125—86,	SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
44—362,	SNPJ, Carlinville, Ill.	1.00
126—214,	SNPJ, Mullan, Idaho	1.17
59—64,	SNPJ, West Newton, Pa.	18.00
127—60,	SNPJ, Lloydell, Pa.	1.00

Klubi JSZ.

69	Herminie, Pa.	1.00
182	Meadowlands, Pa.	.90
181	Lloydell, Pa.	1.00
237	Meriden, W. Va.	1.00

Skupaj \$110.00

Konferenca za ustanovitev "tretje" stranke v Readingu razbita.

Nekateri unijski voditelji v Readingu, Pa., žele "tretjo" stranko. Sklicali so konferenco, na katero so povabili vse unije in delavske politične frakcije. Prišli so tudi komunisti, njim na čelu Ben Gitlow iz New Yorka, ki je govoril navzočim o potrebi osamosvojitve delavstva na političnem polju in priporočal, naj se ustanovi federativno farmersko delavsko stranko.

J. Henry Stump, kandidat za župana na socialistični listi zadnje jesen, je dejal, da socialisti ne potrebujejo takih nauk. Socialistična stranka v Readingu, ki je dobila pri zadnjih volitvah 40% od vseh oddanih glasov, je izšla iz boja kot druga najjačja stranka. Zavedno delavstvo je na strani socialistične stranke, kar je pokazalo v vseh dosedanjih bojih. Ako hočejo sklicatelji konference resnično delavsko stranko, jim ni treba ustanavljati nove "tretje" stranke, ker se lahko pridružijo socialistični, katera je v Readingu "druga" stranka.

Nekateri delegatje so naglašali, da ima delavsko politično gibanje preveč kandidatov za voditelje, in ker v socialistični stranki niso dobili mesta, hočejo nove stranke. To je šlo na naslov komunistov, ki mešetarijo vsepovsod, kjer upajo uriniti kakega svojega pristaša v odbore. Konferenca se je razbila. Socialisti ne potrebujejo nove stranke, tisti, ki bi jo radi ustanovili, so pa brez pristašev.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

dne 24. januarja 1924.

Sejo otvori tajnik Pogorelec ob 8. zvečer. Za predsednika seje izvoljen F. S. Tauchar. Navzoči so Alesh, Godina, Novak, Tauchar, Zajec, Udovih, Podlipec in Pogorelec. Od prosvetnega odseka J. S. Z. Molek, Oven in Olip. Od upravnštva Slabe.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dipisi:—Čita se dopis iz gl. urada stranke, v katerem žele, naj jim preskrbimo podatke o unijskem in socialističnem gibanju v Jugoslaviji za "American Labor Year Book", ki jo izdaja Rand School of Social Science v New Yorku. Tajnik pojasnjuje, da bi imel poslati te podatke v teku teden dni, v tako kratkem času pa ni mogel ustreči želji omenjene institucije, ker je imel tudi obilico drugega dela. Po kratki razpravi se dopis vzame na znanje, prizadetim pa naj se odgovori v tem smislu in ob enem naj se jih opozori, da naj pišejo v bodoče po podobne informacije preje.

Čita se dopis iz gl. urada stranke, v katerem poročajo o gibanju Socialistične mladinske lige (Y. P. S. L.), ob enem pa so nam poslali 220 posebnih znamk s priporočilom, naj jih razprodamo med članstvom. Vsote, dobljene za te znamke, so namenjene za agitacijo v prid Soc. mlad. lige. Dopis se sprejme na znanje, tajniku pa se nalaga, naj te znamke razpošlje klubom s potrebnimi pojasnili.

Prečita se dopis od Lige za industrialno demokracijo (League for Industrial Democracy), ki se vzame na znanje.

Prečita se apel sodruga E. Hermana, tajnika severozapadnega distrikta socialistične stranke, v katerem prosi za gmotno podporo v prid socialistične agitacije po severozapadnih državah. Po kratki razpravi je sprejet predlog, da se jim da \$5 iz Zvezne blagaj-

ne, tajniku JSZ. se pa nalaga, da naj sodeluje s sodrugom Hermanom in ga seznanji z našimi somišljeniki po zapadu. Z njih pomočjo bi se lahko precej doseglo ne samo za ustanovitev novih socialističnih postojank, ampak tudi za pojačanje JSZ.

Poročilo tajnika. — Tajnik poroča, da se je ustanovil nov klub v Veroni, Pa. V večih naselbinah je v teku akcija za ustanovitev novih klubov, iz katerih se pričakuje ugodnih poročil. Iz Broughtona, Pa., je dobil poročilo, da je tamkajšnji klub pričel s poslovanjem. Iz Conemaugh, Pa., so poročali, da je v teku akcija za reorganiziranje kluba št. 5. Iz Bon Air, Pa., so pred kratkim poročali, da bo moral klub radi slabih delavskih razmer najbrž prestat z aktivnostmi, zadnja poročila, ki jih je dobil od sod. Bukovca, pa se glase, da klub ostane aktiven. — K "Izobraževalni akciji J. S. Z." je pristopilo precejšnje število novih društev, pa tudi prejšnja so večinoma sklenila, da ji ostanejo tudi v tem letu pridružena. — V članstvu smo meseca decembra dosegli najvišje število tekom zadnjih pet let. Na podlagi naročenih in plačanih znamk smo beležili v decembru prošlo leto 918 članov in članic. — O finančnem stanju JSZ. bo poročal nadzorni odbor. Omenja, da dohodki upravnega fonda pokrivajo izdatke in da izkazuje upravni fond na koncu leta še preostanek. To pomeni, da se nahajamo tudi gmotno v boljšem položaju kakor prej.

Za nadzorni odbor poročata Godina in Udovih. Skupni dohodki od 1. septembra do 31. decembra, s prenosom od avgusta, so znašali \$2,243.44, skupni izdatki v istem času pa so znašali \$1,737.21. Blagajna dne 31. decembra \$506.23. Ta vsota se deli: \$234.80 konvenčni fond JSZ. Konvenčni fond je naložen na hranilno vlogo. Obveznosti \$123.88; upravni fond \$147.55. Imetek JSZ. v gotovini in inventarju je ob zaključku prošlega leta znašal \$670.54. Nadzornika sta v svojem poročilu omenila, da je bil pri reviziji poslovnih knjig JSZ. tudi sod. M. Lucich, ki je nadomestoval člana nadzornega odbora sod. Slaviča, kateri je bil vsled zaposljenosti zadržan.

Knjige so dobili v redu. Poročilo nadzornega odbora se sprejme na znanje.

Prosvetni odsek. — Molek poroča, da prosvetni odsek dosedaj še ni podvzel kake obširne akcije. Želi, da se o nalogah tega odbora razpravlja na tej seji in da se določi nekaka procedura za funkcioniranje prosvetnega odseka. Tozadevna resolucija, sprejeta na IV. rednem zboru JSZ., sicer navaja naloge odbora, pota in sredstva za delo pa si morajo najti sami. Oven pravi, da bi za vsako večjo akcijo prosvetnega odseka potrebovali precej velika gmotna sredstva in mnogo sodelovanja. Izvaja, da se prosvetno delo v JSZ. vrši, toda nima pravih medsebojnih vezi. V kolikor sodelujemo na dramskem polju z drugimi klubi, se to vrši večinoma potom kluba št. 1, ki poseduje večjo zbirko iger in knjig. Olip nima k tem poročilom nič posebnega dodati. Diskuzije o delu in nalogah prosvetnega odbora se udeleže vsi navzoči, ki podajajo razne nasvete. Tauchar priporoča, naj odbor uredi knjigo, ki bo dajala našim klubom gotova navodila za sistematično kulturno in izobraževalno delo, kakor je omenjal v svojem poročilu že sod. Molek. Priporoča, naj se uredi seznam iger in ako mogoče, naj se igre razmnoži, tako da bi z njimi proti primerni odškodnini lahko zalagali vse naše klube, ki imajo svoje dramske odseke. Oven pravi, da se bo odsek potrudil storiti čim največ mogoče pri izvrševanju nalog, ki mu jih daje tozadevna resolucija. Molek pravi, da bi bilo potreb-

no kakor hitro mogoče izdati knjigo, v kateri bi bila navodila diletantom in drugi nasveti, tikajoči se prosvetnega dela. Misli, da bi se taka brošura mogla izdati z malimi stroški. Zajec pravi, da nam resolucija daje velike naloge, ki bi se mogle hitro izvajati le tedaj, če bi imeli dovolj velika sredstva na razpolago. Priporoča odboru, naj pronajde, v koliko se naši klubi zanimajo za dramatiko, petje, predavanja, kakšne dvorane imajo na razpolago, koliko imajo sposobnih moči ki bi mogle voditi dramatiko, glasbo, predavanja itd. Je zato, da se knjiga, o kateri so razpravljali predgovorniki, izda. Prosvetno delo ni odvisno samo od centrale. Iskati moramo sodelovanje pri vseh klubih. Dolžnost vsakega kluba je skrbeti, da ima svoje knjižnice, da prireja predavanja in diskuzije, da po mogočnosti goji dramatiko, sploh da je aktiven na vseh poljih izobraževalnega dela. B. Novak pravi, da je prepričan da bo odsek vršil svojo nalogo in se strinja s priporočili predgovornikov. Izvaja, da naj eksekutiva JSZ. nudi prosvetnemu odseku vso mogočo pomoč. Zajec pravi, naj tajništvo izdela vprašalno pole, na katerih naj bi klubi navedli svoje aktivnosti na tem ali onem polju, da bi imeli pred seboj jasnejšo sliko. Člani prosvetnega odseka so sklenili, da bodo obdrževali kakor hitro bo dopuščal čas svojo sejo, katere sklepi in nasveti bodo sporočeni eksekutivi.

Razna poročila. — Zajec pravi, da je resolucija, ki določa, naj JSZ. prične z akcijo za nakup lastnih uradnih prostorov, ki bi služili potrebam Proletarca in Zveze, dana v razpravo članstvu. Načrti še niso izdelani, toda članstvu je obris načrtov pojasnjen. Vze-to na znanje.

Razno. — Plača tajnika. Zajec pravi, da določa plačo tajniku eksekutiva, in ker novemu tajniku še nismo določili plače, je potrebno radi formalnosti, da to storimo. Pogorelec pojasnjuje, da prejema za svoje delo \$35 na teden, kakor prejšnji tajnik, dokler pa je opravljal tudi upravniške posle, je prejemal za obe službe \$45 na teden. To je bilo le toliko časa, dokler nismo dobili novega upravnika. Tako je bilo sklenjeno na eni prejšnjih sej. Kar se tiče plače tajnika, nima nič proti temu, ako se jo izenači s plačami, kot jih dobivata urednik in upravnik — namreč \$30 na teden. Oven pravi, da je težko zniževati plačo, ko vemo, da jo tajnik zasluži. Hranjenje v tem oziru ni vselej najboljše pot. Aleš je mnenja, da se naj plače izenačijo. Olip se izraža proti znižanju. Stavljani so trije predlogi: eden, naj ostane plača kakor je (\$35 na teden), drugi za \$32.50 na teden in tretji za \$30 na teden. Sprejet predlog, da ostane tajnikova plača kakor je bila dosedaj.

Zajec priporoča, da ker objavljamo Zvezine račune po vsaki reviziji, ki se vrše vsako četrtletje, bi bilo dobro, da se sestavi tudi letoletno poročilo o finančnem poslovanju. Na podlagi prejšnjih zaključkov na zboru in na sejah eksekutive imamo poslati društvam Izobraževalne akcije JSZ. pregled dohodkov in izdatkov, in tudi to poročilo se lahko priobči v listu. Tajnik pojasnjuje, da ima ta poročila v delu in kakor hitro bodo sestavljena, jih objavi in razpošlje.

Zajec pravi, da je opazil v seznamu števila delegatov za bodočo konvencijo, do katerih so opravljene socialistične organizacije, da JSZ. ni opravičena do delegata, katerega stroške bi trpela blagajna skupne stranke. Tajnik pravi, da se je o tem informiral na uradu stranke, kjer so mu povedali, da je bila v omenjenem seznamu, priobčena v *Socialist World*, tiskovna pomota. JSZ. je opravičena do treh delegatov; za

enega plača stroške stranke, stroške za druga dva, ako jih JSZ. pošlje, pa bi morala pokriti sama. K stvari govori več članov, katerih mnenje je, da se od naše strani pošlje več delegatov le v slučaju, ako bo mogoče pooblastiti kake naše sodruga v bližini kjer se bo vršila konvencija, in pa če nam bodo dopuščala sredstva. Ker pa stvar še ni nujna, se ne sklene v tem oziru nič določnega.

Godina pravi, da je v imenu nadzornega odbora JSZ. pregledal knjige poverjeništa, ki upravlja premoženje JRZ. Pri tej reviziji je bil navzoč tudi F. Zajec, član nadzornega odbora SNPJ. Imovina je ista, kakor je bila ob času, ko je prišla pod upravo sedanjega poverjeništa, v katerem so trije odgovorni člani od JSZ. in trije od SNPJ. Kakih posebnih izdatkov ni bilo in kolikor jih je bilo, so se pokrili z dohodki, ki jih prinašajo obresti. Omenja, da je poverjeništvu potrdilo računsko poročilo na svoji skupni seji, da so knjige v redu, tajnik in blagajnik pod varščino, in da ima poverjeništvu premoženja JRZ. v svojem varstvu sledečo imovino:

Gotovina in vrednote:

Hranilna vloga na Kašparjevi banki	\$ 1,332.84
Bondi Slov. nar. doma v Cleveland	5,000.00
Liberty bondi	1,550.00
Neregistrirani W. S. S.	365.00
Registrirani W. S. S.	30.75
Čekovni račun	587.20
Delež v tiskarni Blasnikovih naslednikov, Ljubljana	10,000.00

Skupaj \$18,865.79

Skladi:

Štavlakovski sklad z obrestmi	\$ 1,522.50
Dijaški sklad z obrestmi	507.50 2,030.00

Skupaj \$20,895.79

Omenjene obresti so do 30. junija 1923, ker za drugo polovico leta še niso bile doštete, bodo pa v prihodnjem izkazu.

Poročilo se vzame na znanje,

Tajništvo J. S. Z.

Sodrugom kluba št. 1.

CHICAGO, ILL. — V petek dne 15. februarja se vrši druga redna mesečna seja kluba št. 1 v navadnih prostorih. Udeležite se je polnoštevilno. Po izčrpanem dnevnem redu sledi diskuzija o akciji za gradnjo lastnih prostorov za Proletarca in JSZ. — *Tajnik.*

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soci stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

"Delaj in hrani", svetuje en kapitalist delavcu. Drugi pa mu pravi: "Delaj in troši!" Ampak oba sta edina v tem, da je za delavca najpotrebnejše da dela!

Brez naslova.

Sedaj, ko smo v dobi predpusta, so ženitve na "dnevnem redu". Slavnemu občinstvu naznanjam veselo vest, da sta se poročila "Glasilo KSKJ." in frančiškanska "Edinost". Poročne ceremonije je izvršil Mr. Mike Cegare na katoliškem shodu v Chicagi.

Kaj neki je Mr. Zupan mislil, ko je poročil ta čuden par? Ko je prišel Rev. Zakrajšek v Chicago, mu Zupan ni bil posebno prijazen, zato ker Zakrajšek njemu ni bil.

Izgedalo je, kakor da ga bo Zakrajšek spravil ob "job". Dogodilo pa se je, da je prišla na dan afera "re-inšurnca", neki predsednik je bil ob službo, in Zakrajškov vpliv v jednoti je zatonil. "Glasilo KSKJ." se je preselilo v Joliet.

Na katoliškem shodu (ali kakšen je že bil?) v Chicagi, je izrekla Mrs. Mary Priland iz Sheboygana tudi sledeče "zgodovinsko važne" besede:

"Častiti gg. duhovniki, spoštovani bratje gl. uradniki, bratje in sestre! (Malo dolg uvod, pa bo že, — na katoliškem shodu ne gre drugače. — Opomba črkostavca, ki še nikoli ni bil črkostavec.) Kot podpredsednico K. S. K. J. je zadelala mene med slovenskim ženstvom v Ameriki ta čast, da sem prva žena kot glavna uradnica naše slavne K. S. K. J. (Navdušeno ploskanje.) Počasi tudi nam ženam dajejo enakopravnost pri naši organizaciji. Naši možje . . . počasi uvidevajo, da so žene prav tako praktične za delo pri organizacijah kakor možki. Zato jaz danes kot zastopnica in glavna uradnica naše K. S. K. J. vse naše ženstvo, kakor tudi dekleta najlepše pozdravljam v imenu naše dične podporne organizacije K. S. K. Jednote! (Živahno ploskanje.)

Torej naši katoliški možje so se le počasi sprijaznili z mislijo, da je treba tudi ženstvu dati pravice pri podpornih organizacijah. So pač trde njih buče "Socialistovske" organizacije so dale ženstvu enakopravnost od vsega početka. "Katoliški" možje so se zgrajali nad takim pohujšanjem. Ne vem, če je gospe Prilandovi to znano. Vsekakor, ako ne bi bilo "socialistovskih" jednot, bi KSKJ. "ronali" možki, ker ženske "niso za take reči."

Ko je prišel na tistem shodu na vrsto Mr. Zupan, je dejal: ". . . Kot urednik našega katoliškega glasila . . . izjavljam, da ima naše glasilo v čikaški naselbini svojo zaročenko. Ta zaročenka je list "Edinost". (Živahno ploskanje.) In danes se naše glasilo z njo poroča . . ." Sledilo je navdušeno ploskanje, ali pa se nam je le tako zdelo. "Amerikanski Slovence" se je radi te poroke in še radi marsikaj drugega razjezil, pa je pričel "slepiti članstvo KSKJ." "Enotna fronta" na enem kraju je povzročila razdor na drugi, in tako je vse skup "ena figa".

Pravijo, da je novi predsednik KSKJ. Mr. Grdina velik prijatelj slovenskih frančiškanov. Tistim "civilnim" duhovnikom, ki ne marajo Zakrajška, to ne ugaja — ampak to je njihova reč.

"Slovenski liberalizem in enako socializem sta zakrivila najnovejšo prodajo Reke", pravi Edinost. Slovenski socialisti so Reko že prej večkrat prodali —

oziroma bral sem da so jo. Ker mi take kupčije "ne gredo v glavo", ne bom pisal o njih.

Nekateri naši rojaki v Ciceru so bili za "neodvisno" politično akcijo, pa so šli v "neodvisen" politični klub, ki ga je ustanovil, če sem prav poučen, Mr. Prešern. Šele v klubu so rojaki spoznali, da ne pripadajo "neodvisni", ampak demokratični organizaciji. Kaj pa ste mogli drugega pričakovati? "Neodvisni" klubi so zmerom neodvisni od te ali one kapitalistične stranke. Ustanovitelj "neodvisnega" kluba je bil pred dolgimi leti med ustanovitelji socialističnega kluba št. 1. Klub št. 1 še živi, Mr. Prešern pa je že davno odpadel. Zanimivo pa je vendar to, da je lažje dobiti člane v "neodvisne" klube kakor v socialistične. Dokler je bila v Chicagi na krmilu Thompsonova administracija, so imeli "pri kranjski cerkvi" politični klub, ki je imel baje nad sto članov. Ta je bil odvisen od republikancev. Tudi slovenski "demokratje" z župnikom na čelu so imeli klub, ki je imel, kot so mi pravili, nad petdeset članov. Prešernov v Ciceru jih je dobil takoj ob ustanovitvi okoli petdeset. Nesreča je (ali pa sreča), da taki klubi vsled svoje neodvisnosti (morda odvisnosti) tako hitro pomrjejo. — K. T.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec januar 1924.

DRŽAVA	MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Iskreno znamke	Prejemki	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
Ill.	Chicago No. 1.	80	10	..	\$ 27.50			\$12.20
Ill.	Chicago, No. 20.	15	15	..	9.75			8.00
Ill.	Waukegan	12	2	..	4.30	\$16.75	\$13.40	.90
Ill.	Virden	..	..	..	..	..	..	1.20
Ind.	Clinton	9	3	..	3.75	1.50	1.20	1.20
Kans.	Gross	9	..	..	2.70	1.12	.90	1.60
Mich.	Detroit	..	..	..	..	..	..	4.10
Ohio	Barberton	20	10	..	9.50	..	..	2.40
Ohio	Cleveland	40	..	..	12.00	..	..	6.40
Ohio	Posamezni člani	12	..	..	3.60	10.25	8.20	1.20
Penna.	Slovan	8	7	..	4.85	..	..	1.50
Penna.	Avella	12	4	..	5.00	..	..	1.60
Penna.	Hermintie	26	7	..	10.25	..	..	3.10
Penna.	Canonsburg	24	..	..	7.20	..	..	2.40
Penna.	Library	9	2	..	3.40	..	..	1.30
Penna.	Meadowlands	10	2	..	3.70	..	..	1.80
Penna.	Broughston	13	..	..	3.90	..	..	..
Penna.	Homer City	..	..	..	..	..	..	1.30
Penna.	Finleyville	13	..	..	3.90	..	..	2.30
Penna.	Forest City	18	1	..	5.75	..	..	1.90
Penna.	Lloydell	10	4	..	4.40	..	..	1.30
Penna.	Renton	21	4	..	7.70	..	..	2.35
Penna.	Syran	27	..	..	8.10	..	..	2.70
Penna.	Cliff Mine	13	4	..	5.30	..	..	1.00
Penna.	West Newton	7	2	..	2.80	\$1.00	24.80	.90
Wis.	Sheboygan	40	10	..	12.00	..	..	1.50
Wis.	Posamezni člani	6	..	..	1.80	5.75	4.60	.60
W. Va.	Meriden	15	3	..	5.55	2.25	1.80	1.80
Skupaj		469	80	10	\$168.70	\$68.62	\$54.90	\$64.45
Znamk na roki 1. januarja					275	287	147	
Prejel iz gl. stana v januarju					800	..	..	..
Skupaj					1075	287	147	
Razpečanih glasom poročila					469	80	10	
Na rokah 31. januarja 1924					606	207	137	
Članov prijavljenih v januarju					..	..	629	

TAJNISTVO J. S. Z.

Na priredbi dramskega odseka kluba št. 1 dne 10. februarja je bila najdena ženska denarnica. Dama, ki jo je izgubila, naj se zglozi pri tajniku kluba v uradu Proletarca.

Nepošteno "odprto pismo".

Domišljavi ljudje, ki se zaganjajo v socialistično stranko, bi se do sedaj že lahko naučili, da so vsi naporj zamanj. Natolcevanja morda drže nekaj časa pri nekaterih ljudeh, ampak samo nekaj časa in samo pri nekaterih ljudeh.

Neki Kosič, ki je sedaj vposljen pri "D. S.", je napisal "socialističnim rudarjem v Pennsylvaniji" odprto pismo, ker mu ne ugaja, da so socialisti. Kosičevo "odprto pismo", priobčeno v "D. S." z dne 7. feb., se glasi:

"Dragi tovariši! Že dolgo je od tega ko sem se namenil vam pisati, ali še-le sedaj sem se odločil. Da nisem prej tega storil je krivo — ne mogoče ker nisem bil na jasnem kaj naj pišem — ampak sem bil tako naiven in sem mislil, da so ameriški socialistični voditelji vendar boljši kot oni v Evropi.

"Varal sem se. Ko sem čital v Proletarcu: 'Socialisti ne sovražijo nikogar, tudi kapitalistov ne,' in 'predno je pričela konferenca z delom, je sodrug Terčelj pozval navzoče, naj vstanejo v znak sožalja in v spomin pokojnega sodruga Lenina,' sem se odločil, da napišem te vrstice, poštenim socialističnim rudarjem v razmotrivanje.

"Poštenim pravim zategadelj ker vem, da socialistom, ki pripadajo socialistični stranki in se zavedajo, da je ta stranka, ki se je vedno udinjala kapitalistom, ki je organizirala atentat na p. s. Lenina, atentat, ki se sicer ni posrečil a vendar je zadal Leninu težko poškodbo, ki je bila kriva njegove prerane smrti, ni pomoči. Kdor se zaveda tega in ustaja v znak sožalja je podel slepar, kot je podel oni ki je ta poziv izrekel . . ."

Tak je uvod "odprtega pisma" in tako je vse ostalo pismo — produkt bolnih ali pa za tako delo najetih možgan.

"Velika repatica".

V nedeljo 10. februarja je dramski odsek kluba št. 1 vprizoril burko "Velika repatica". Dvorana je bila napolnjena, kakor navadno. Igra se je pričela ob 3:30 mesto ob 3, kot je bilo naznanjeno v programu.

Tridejanka "Velika repatica" je burka in nič drugega. Večini udeležencev pa je ugajala bolj kakor marsikatera dosedanjih predstav dramskega odseka. Dober humor je pač privlačna stvar.

Ta burka se vrši v časih, ko se je bližal naši zemlji Halijev komet. Mnogi so se bali, da bo trčil ob zemljo in jo razpršil — da pride konec sveta. Hudo-mušneži so iz tega zbijali šale in strašili nevedne ljudi. To je bilo lahko; saj so izšle celo knjižice z naslovom "Konec sveta", pobožni ljudje so molili in se pripravljali na vesoljno sodbo, neverni pa so jedli in pili, ker "sedaj je itak vseeno". Zviteži so iz tega strahu skušali kovati kapital za kake svoje namene, in v tem smislu je ta burka spisana.

Priletnega Vladimirja Kamenarja, posestnika Zapotoka, je igral Chas. Pogorelec. Vloga je bila v dobrih rokah. Vloga Zofije Cepeličeve, njegove sorodnice, je imela Mary Sifrar. Mislim, da je bil to njen prvi nastop, kljub temu je nalogo dobro rešila. V nekaterih prizorih bi morala govoriti nekoliko ostreje,

bolj zapovedujoče, v ostalih pa je bila izborna. Božidarja Cepeliča, njenega moža, je igral Frank S. Tauchar. Njegova interpretacija "zatiranega" možička mi je zelo ugajala. V prizorih, ko se baha pred prijatelji, kako je ugnal svojo sitno ženo, ki je huda ko sam vrag, je dal občinstvu obilo povoda za smeh. Njuno hčerko Miciko Cepelič je predstavljala Angeline Tich. Repatica ji je pomagala, da ji ni bilo treba vzeti postaranega, toda bogatega daljnega sorodnika Kamenarja, katerega ni marala, pač pa se je zanimala za veseljaka Frica in se končno zaročila z njim. Bila je živahna, kakor zahteva vloga, in igrala je gladko, brez hib. Vlogo nadsvetnika Trpotca je imel Frank Udovič, ki jo je dobro pogodil. Njegovega sina Frica je igral Anton Slabe, ki je z repatico strašil in spravil v pered vso Kamenarjevo hišo. To je bil drugi Slabetov nastop na čikaškem odru, in v obeh se je pokazal za dobrega igralca. Branko Vojska (John Rayer) je tip vetrnjaka. Svojemu prijatelju Fricu je skoro pokvaril nakane, ker je prišel v Kamenarjevo hišo ob nepravem času. Fricu se je zdelo najboljše, ako postane gostobesedni Branko gluhonem. In tako se je zgodilo. Kamenarja pa je Fric obdolžil, da je kriv Brankove nesreče, ker ga je s svojim zagotavljanjem, da bo xomet prinesel konec sveta, tako prestrašil, da je izgubil glas in sluh. Rayer mi je v tej igri najbolj ugajal, bodisi v nastopih ko govori brez presledka, bodisi v tistih, kjer hlini svojo gluhonemost. Vlogo slikarice Eme Novakove je imela Mary Kovach, ki je prišla h Kamenarju, da ga z diplomatičnimi "triki" pobota s sinom. Tudi nji je pomagala repatica, da je dosegla cilj. Zasebnika Kužmana je igral Frank Rudman, ki se je prišel zdraviti h prijatelju Kamenarju. Ko pa je izvedel, da bo že čez osem dni konec sveta, je zavrgel zdravnikove nasvete, nič več ni pazil na dijeto, ampak sklenil je jesti in piti toliko časa da "poči". Če bi to ne pomagalo, bi šel še na najhujši prepil, da bi prišel čim preje konec. Rudman je bil v tej igri boljši kakor v prejšnjih vlogah. Vlogo logarja Rožiča je imel J. Olip. Repatica ga je prestrašila, pa je izprevidel, da je pijančevanje grda stvar. Na starost je zljubil svojo ženo in pripovedoval okoli, da "ji da nočoj poljub". Pil pa je vseeno, ker kozarček sem kozarček tja ne dela razlike. Nežiko, gospodinjjo pri Kamenarju, je igrala Mary Aucin. Tipa Nežike ne bi mogla predstavljati boljše. Avdijenci je napravila s svojo zaljubljenostjo in s svojo masko obilo veselja. Francelj, sluga pri Kamenarju, je bil D. J. Lotrich. Bližajoči se konec sveta ga je opogumil, da je slekel lakajsko suknjo, oblekel frak in skušal nekaj časa igrati gospodarja ter dajati ukaze. Potem pa so oblasti razglasile, da repatica ne bo trčila ob zemljo in da ne bo še konec sveta. Franceljnu in nekaterim njegovim prijateljem je bilo skoro žal, ker so se tako lepo sprijaznili in veselili pri pojedinah in vinu iz Kamenarjeve kleti, neumna repatica pa je napravila konec veselju. Sprijaznili so se z mislijo, da pride morda še kakšna repatica, ki se ne bo hotela šaliti. Lotrich je bil v vlogi Franceljna jako dober.

Vstopnina na to priredbo je bila 75 centov. Dose-daj je bila 50c. Povišana je bila iz vzrokov, ki so jih klubovi funkcionarji navedli po predzadnji predstavi. Ljubitelji slovenske dramatike se niso pritoževali raditega. Prišli so na predstavo v tolikem številu kakor na prejšnje.

Prihodnja predstava, kakor je bilo označeno na programih, se vrši v nedeljo 6. aprila. Vprizorjena bo "Golgota", drama v treh dejanjih. — c.

Zveza slovenskih organizacij v Chicagi in okolici

Od časa do časa se priobčuje v listih zanimive aktivnosti Z. S. O., ki so v interesu vseh društev. Društva, katera še niso naznanila svojega pristopa v ZSO, naj to naznanijo tajniku, kamor naj naslove vsa naznanila in pošiljatve, ki so namenjene zvezi.

Apeliram na zastopnike včlanjenih društev, da se udeležujejo mesečnih sej, katere se vršijo vsaki drugi četrtek v mesecu v Narodni dvorani, na Racine Ave. in 18. cesti. Začetek sej ob 8. uri zvečer v dvorani števil 2, v tretjem nadstropju.

Rojakom, ki so se priglasili v državljansko šolo, in onim, ki se želijo pripravljati za izposlovanje državljanjskih pravic, naznanjam, da se bo v bodoče obdrževalo šolo vsaki ponedeljek večer ob osmi uri v dvorani S. N. P. J. (ne več ob petkih).

Privedbe slovenskih organizacij v Chicagu.

Pevsko društvo "Lira" — Plesna veselica dne 16. februarja v dvorani S. N. P. J.

Mladinski tamb. zbor "Čmrliji", plesna veselica dne 23. februarja v dvorani S. N. P. J.

Pevski zbor "Sava" — domača zabava v soboto dne 22. marca v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava dne 5. aprila 1924 v dvorani Č. S. P. S.

Skupna društva S. N. P. J. — Proslava 20-letnice obstanka SNPJ — banket, dne 12. aprila v Pilsen Sokol dvorani, S. 18. in Ashland.

Nada, števil 102. S. N. P. J. — Slavnost petnajstletnice v nedeljo dne 27. aprila 1924, v Narodni dvorani.

Slovenski Sokol — Pomladanski javni nastop dne 18. maja v Narodni dvorani.

Soc. klub števil 1, JSZ. — Dramska predstava dne 3. novembra v dvorani ČSPS na 18ti cesti.

Pevski zbor "Sava" — Koncert v nedeljo dne 23. novembra v Pilsen Sokol dvorani na Ashland Ave. in 18. cesti.

Soc. klub št. 1. — Silvestrova zabava dne 31. decembra.

Soc. klub števil 1, JSZ. — Dramska predstava dne 4. januarja 1925 v dvorani ČSPS.

Soc. klub števil 1, JSZ. — Dramska predstava dne 1. marca 1925 v dvorani ČSPS.

Soc. klub št. 1. — Dramska predstava v nedeljo dne 19. aprila 1925.

Ako priredbe vašega društva še ni v gornjem seznamu, blagovolite obvestiti zvezinega tajnika, da bo uvrščeno v prihodnjem. Ako katero društvo opazi kakšno pomoto ali pomanjkljivost, naj to naznani tajniku, da se prihodnjič popravi.

Blas Novak, tajnik, 2659 S. Springfield Ave.

Naročite se na New Leader!

Ako hočete čitati dober socialistični angleški tednik, se naročite na "New Leader", ki se je v teku mesec dni, od kar je pričel izhajati, razširil med socialističnim delavstvom po vseh Zedin. državah. Izabaja na dvanajstih straneh v obliki časopisa, tiskan na finem papirju. Naročnina \$2 na leto, \$1.25 za pol leta. Naslov: "The New Leader, 7 East 15th St., New York. Naročnino lahko pošljete tudi upravništvu Proletarca ali pa tajništvu JSZ.

Italija priznala rusko vlado.

Iz Rima in Moskve poročajo, da je med sovjetsko vlado in Italijo sklenjena trgovska pogodba in da bo Mussolinijeva vlada kmalu poslala svojega poslanika v Moskvo. Pogajanja so trajala več mesecev. Bajе želi tudi Vatikan stopiti v diplomatske odnose z Rusijo.

Iz Dunaja poročajo, da se Nemška Avstrija pripravlja na sporazum z Rusijo.

Rumunska vlada se pogaja z rusko glede pogojev, pod katerimi bi bilo mogoče obdržavati skupno konferenco, ki bi rešila sporne točke in privedla do obnovitve diplomatskih odnosov med obema deželama.

Vsi diplomatje ruske sovjetske vlade so zaposljeni s pogajanja z različnimi vladaми, ki se pripravljajo priznati obstoječi ruski režim.

Cenzura kino iger.

V vseh ameriških državah in mestih imamo odbore cenzorjev, ki odločajo, kaj je v kino slikah takega, ki ne sme ostati v njih. Prepovedane dele izločijo, drugo gre na platno v kino gledališča.

Te vrste cenzorje so imeli precej časa samo v tej deželi.

Sedaj se je z njimi seznanila tudi Belgija in druge evropske dežele. V Franciji so producirali film, ki nosi naslov "Tragedije v Lurdu" in je namenjen klerikalni propagandi. Katoliški škofje in nadškofje v Franciji in Belgiji so priporočili vernikom, naj si ogledajo "Tragedije v Lurdu", kadar bodo predstavljane v njihovih mestih. Belgijski cenzorji pa so izrekli, da se smejo lurdske filmi predstavljati v Belgiji šele tedaj, kadar bo iz njih iztrebljena klerikalna propaganda. To pomeni, da bi morali vprizoritelj predelati vso igro. Za vzrok prepovedi so navedli cenzorji, da ako se dovoli širiti propagando s kino-slikami klerikalcem, tedaj se mora dovoliti tudi protiverske in protidržavne slike.

Vprizoritelj filmirane igre "Tragedije v Lurdu" so obljubili izrezati vse dele, katere se smatra za klerikalno propagando. Otrokom bo bajе vseeno prepovedana.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu po seji društva Prostomisleci, št. 87, SNPJ., v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

SODRUGI V ILLINOISU — ne pozabite agitirati poleg Proletarca tudi za "CHICAGO SOCIALIST", glasilo socialistične stranke v Illinoisu. Naročnina: \$1.50 za celo leto, \$1 za osem mesecev. Naslov: Chicago Socialist, 1501 Warren Ave., Chicago, Ill.

Kino predstave.

"The Ten Commandments", kino igra, filmirana po svetopisemski legendi o desetih božjih zapovedih. Prvi del igre se vrši v Mojzesovi dobi, drugi del segajo do današnjega dne. V tej igri nastopa 2500 ljudi in za scene v pustinjah se je rabilo tri tisoč glav živine, 550,000 čevljev lesa, 25,000 funtov žebeljev, nad 75 milj kabla in dratu, tri sto ton ometa itd. Igra se v Wood Theatre dvakrat na dan. Producirana je bila pod režijo Cecila B. DeMille.

Za produciranje kino iger se trošijo ogromne vsote, toda le malo je dobrih. Kino industrija v Ameriki se je razvila kakor v nobeni drugi deželi, in nikjer ne prinaša tako ogromnih dobičkov kakor tukaj. Redke pa so igre, ki imajo kaj umetniške vrednosti. Skoro vse večje igre imajo kako propagandistično tendenco — bodisi versko, politično, šovinistično itd.

"The Birth of a Nation," Auditorium Theater. Ta kino igra je bila producirana že pred več leti, in je ena največjih vprizoritev te vrste. Producirana je bila pod režijo D. W. Griffitha in predstavlja zgodovinske slike iz časov civilne vojne. Slaba stran te igre je v tem, da slika črnice v luči največjih barbarov, ki so

mislili, da so z osvoboditvijo dobili pravico delati kar se jim zljubi. Da se belopoltni prebivalce na jugu reši pred terorizmom črncev, se je pojavil Ku Klux Klan, — misteriozni jezdeci, ki so postali strah in trepet za bivše sužnje. Proti tem prizorom v igri so nastopili vsi liberalni kritiki, ker se z njimi neti med belopoltno maso mržnje proti črnem, ki so že tako dovolj velike. Ko se je to igro v Chicagu ponovno vprizorilo, jo je policija na podlagi neke illinoiske postave zabranila, ker neti plemenska sovraštva. Vprizoriteljji so se obrnili na sodišče in dobili dovoljenje predstavljati igro, dokler se na obravnavah ne dožene, da li je v resnici hujskajoča in da li v resnici služi za propagiranje klanizma. To vzame nekaj tednov, in to je za vprizoritelje dovolj. Kdor ima denar, se tudi postavam lahko izogne.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

ALI JE EVOLUCIJA ZNANSTVENO DOKAZANA?

O malokaterem predmetu se toliko piše, razpravlja in debatira kot o vprašanju evolucije. Kakšno stališče zavzemajo znanstveniki napram temu vprašanju? Ako se hočete poučiti o tem in dobiti jasno sliko in razlago o evoluciji, čitajte knjigi "The Evolution Of Man" in "The Universal Kinship." Obe ima v zalogi Proletarec.

Finančna sila tega zavoda
Vam jamči vseobčo sigurnost.

SLOVENC V AMERIKI

otroci — njih roditelji — in roditelji teh, poverjujejo svoje bančno poslovanje našemu zavodu — in vsak izmed njih ceni uspeh svojega neprestanega stika s to največjo jugoslovansko banko v Zedinjenih državah.

In vi, ki pri nas ne vlagate, niti ne investirate, brez razlike kje stanujete, prepričajte se, da je za Vas najuspešnejše, ako poverite Vaše bančno poslovanje nam.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulica,
CHICAGO, ILLINOIS.

Pošiljamo denar v staro domovino najceneje in najhitreje. **PRODAJAMO PAROBRODNE LISTKE** za vse prekomorske črte v Jugoslavijo in nazaj. Izdelujemo tudi sve-dočbe (affidavits) za naseljence.

ZDRAVILO ZA ŽENSKÉ NEREDNOSTI.

ZENSKÉ! — Čemu še nadalje trpeti, ko je pomoč na vidiku. Veliko njih misli, da vsled spola morajo trpeti vse njih življenje, bolečine v hrbtu, nervoznosti, glavobol, in druge enake bolezni. Čemu še nadalje trpeti, zakaj se ne poskusite ozdraviti? Naš čudoviti LAXVIBUR COMPOUND za ženske nerednosti vzdraruje mrtvaško znamenje preč od vaših vrat. Obvaruje ženske pred hudimi napadi. Pomaga proti slabostim. Uredi vse spolne nerednosti in ohrani marsikatero pred zdravniškim nožem. Vsaka bolezen, ki pritiaka na ženske gotovo pusti kako znamenje. Obraz zbledi, kras života je zgubljen in uniči hladnokrvnost, vas postara predno je čas zato. Kdo sploh ljubi ostarelo blede žensko? LAXVIBUR COMPOUND je res izvrstno sredstvo za ženske, ki trpe na enakih boleznih. Ako trpite vsled zgrube slasti do jedi, ste blede, imate zgrubo spanec, spazmo, bolečine ob arcu, splošne bolečine v hrbtenici in med ramama, bolečine v obistih, mrzro po životu, mrzle roke in noge, mrzlico, ali ako ste nemirni. Kisli, želodec, slabo prebavo, bolečine pri odvajanju vode, pekočine, srbenje, potresne sunke v spanju, zaprtje, bolečine v raznih delih telesa, zgrubo spomina, ste brez energije, bolečine v stopaljih, melankoličnosti, bluvanje v nosečnosti, prehitre ali prepozne menstruacije, ali hud prehlad. Potem si naročite tega zdravila, ki je velika pomoč vsem ženskam in hvallit boste dan ko ste prvič opazili ta oglas. V kritičnih perijodah ženskega spola, še posebno ob času iz otroške v dekliško dobo, ob nosečnosti in še posebno pri takozvani spremembi življenja, je to čudovito dobro zdravilo neprecenljive vrednosti za bolehujočo. Pišite po ta zdravila še danes in jutri boste nova žena. Se prodaja edino le pri: 153 Lameco Laboratory, Box 963, Pittsburgh, Pa. Za zavarovanje zavoja priložite 25c več. Pišite o vaši nerednosti s polnim zaupanjem nam.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	MLEKARSTVO, s črticami e živonoreji s slikami	75
VZORI IN BOJI, črtice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	NARODNOGOSPODARSKI ESEJI	35
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	.65	BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	NAŠ JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana	45
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75	ČARLJEVA ZENITEV-TRLJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	NAŠ SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ	75
ZAJEDALOC (Ivan Moiek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih	O KONSUMNIH DRUŠTVIH	10
ZA SREČO, povest, broširana	.45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana	40
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA	50
KLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASLIJA, drama v 3 dejanjih	POGLED V NOVI SVET	70
EMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
EVONARJEVA HČI, povest, broširana	.05	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami	35
ŠENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.30	NAVAĐEN OLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana	RASTLINSTVO NABIH ALP, (F. Seidl)	95
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)	35
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROMANTICNE DUŠE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditas) broširana	45
II. zv. vezan	1.50	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
III. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana	50
IV. zv. vezan	1.25	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba	40
V. zv. vezan	1.00	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE	SRBSKA POCETNICA, (J. T.)	50
VI. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata	SPRETNJA KUHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
PESMI IN POEZIJE		ANGLESKO-SLOVENSKI BESLEDNJAK (Dr. J. F. Kera) ..	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, (E. K.), broširana	50
RASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00	DEMOKRATIZEM IN ZENSTVO, (Alojzija Štebi)	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike	10
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	V NOVO DEŽELO, (E. K.) broširana	25
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	VOLJA IN DEJANJE, (psihološka analiza)	25
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50	KATOLIŠKA CERKEV IN SOCIALIZEM	ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM	10
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90	KDO UNICUJE PROIZVAJALNJE V MALEM	ZAKON BIOGENEZEJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana	.35	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)	ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec)	50
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mezečej)	ZBIRKA RUDARSKIH IN FUZINSKIH IZRAZOV, (J. Beslaj)	30
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HEVATOV IN SEBOV, (Matija Pire)	ZDRAVJE, zdravstvena revija za pouk o zdravstvu in zdravljenju, letnik 1921, broširana \$1., trde vezana	1.50
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma-char), vezana	1.10	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA CLOVEŠTVA, (Fran Drti na), vezana	ZDRAVJE, jan., feb., marč, april in majka izdaja letnika 1922, vsaka po	10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65		ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)	25
SOLNCE IN SENČE, (Ante Debeljak), broširana	.50			
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25			
ALKEKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50			
TREBOVLJE, (Tone Selšakar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75			
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25			
V ZALJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40			

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 75c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka)	10
KRES, revija, l. 1922, št. 9-10..	25
KRES, revija, l. 1922, št. 11-12..	25
KRES, kulturni mesečnik, l. 1923, št. 2-3-4	40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trstenjski) ..

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki

TRJE LABODJE, ilustrirana revija

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana ..

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane ..

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana ..

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana ..

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno ..

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana ..

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana ..

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana ..

IOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana ..

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana ..

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba ..

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnic ..

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) ..

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana ..

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premegarjev, trda vezba ..

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana ..

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana ..

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani ..

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana ..

REPUBLIC OF PLATO, vezana ..

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana ..

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana ..

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana ..

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana ..

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana ..

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana ..

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba ..

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana ..

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) ..

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese ..

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) ..

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno ..

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota ..

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana ..

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana ..

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne presto. Klubom in štalcem, pri vsak večjih naročilih liberalca popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Kje se je prehladil?

Robert Browning, slavni angleški pesnik, ki sedaj leži pokopan v Westminster Abbey med Cowleyem in Chaucerjem, je šel v jeseni 1889. na obisk k svojemu sinu, živečemu v Benetkah, Italiji. Nekega dne v decembru je šel na sprehod kot običajno in se prehladil. Ta prehlad je bil zanj pogubonosni. Umrl je naslednjega dne. — Mnogo ljudi umrje na isti način vsako leto in ljudje si belijo glave in se vprašujejo: "Kje se je tako prehladil?" Mnogi taki slučajni bi se lahko preprečili, če bi ljudje začasno zboljšali svoj splošen položaj. Vstrajajoč prehlad pomeni, da je telo nezmožno braniti se pred napadi bacilov. Obarmbne sile zaprtega telesa so preveč izčrpane. Če pa so vaša čreva v redu, potem bo vaš sistem vstanu upirati se takim napadom in jim ne bo podlegel. Trinerjevo zdravilno grenko vino je baš tisto zdravilo za sedanjo sezono. Poglejte v svojo medicinsko omarico, če je tam steklenica Trinerjevega zdravilno grenkega vina, če ni, tedaj se ustavite v lekarni ali pa pri trgovcu z zdravili in prinesite steklenico še nocoj. Trinerjev Cough Sedative in Trinerjev Liniment so jako pripo-

ročljiva v sezoni. Pišite Joseph Triner Company, Chicago, Ill., ako jih slučajno ne morete dobiti v svoji soseščini.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.